

פרי קודש היולולים

לעילוי נשמת
נכד רבינו הגה"ק זצ"ל
הר"ר משה אהרן הי"ד
בהגה"צ בנימין זאב קרויס
זצ"ל וזוג' מרת אסתר רבקה
הי"ד בהר"ר חיים שמואל
ז"ל ויוצאי חלציהם
נהרגו עקד"ה י' תמוז תש"ד
תנצב"ה

פר' חוקת (בחו"ל פר' קרח) תשפ"ג

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
אבדק"ק סאסרעגען

בס"ד, (שנה ב') גליון מס' 68

פרשת חוקת

קיום המצוות באמונה כחוק אך גם באהבה מתוך הבנת טעמיה

זאת חקת התורה אשר צוה ד' לאמר וגו'

(במדבר יט, ב)

בהם לרצות לקיים את המצוות מתוך הבנת טעמיהן ולא כחוק, כי אז יהי נקל לו להעבירם מקיום המצוות, בטענה שמצוה פלונית אינה שייכת אצלו או שנשנתו הזמנים וכדו'.

וזהו "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל" בטענה שצריך לדעת "מה טעם יש בה", כי צריך לקיים את המצוה רק בהבנת טעמיה. וכנגד זה כתיב "זאת חוקת התורה", "התורה" דייקא, שאת כל התורה כולה יש לקיים כחוקה "אשר ציוה ד'", ולא מצד הבנת הטעם. וזהו "ויקחו אליך פרה אדומה", כלומר שיקיימו את כל המצוות כפרה אדומה שהיא חוק בלי טעם. (ח"ב ע)

פירש רש"י, "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה". והמפרשים הקשו למה אמר הכתוב "זאת חוקת התורה" ולא "זאת חוקת הפרה".

ונראה לתרץ, דהנה לכל מצוות התורה ישנם טעמים וביאורים, ואף שצריך לדעת את טעמי המצוות מכל מקום עלינו להסכים תחילה לקיים את המצוות רק כי כך ציוה השי"ת, וכמו החוקים שאין לנו בהם טעם והבנה, ורק אחר כך יש ללמוד ולהבין טעמיהן.

והשטן רוצה להדיח את ישראל מקיום המצוות ולכן הוא דוחק

התורה מפהרת רק אם יראתו קודמת לחכמתו

זאת חקת התורה אשר צוה ד' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה

(במדבר יט, ב)

כגון שלומד טעמי המצוות ומלימודו מסיק חשבונות שזו מצוה חשובה יותר וזו פחות, או במחשבה כי מצוה פלונית אינה שייכת עבורו, או שכיום לא שייכת מצוה אלמונית וכדו', הרי שלימוד כזה מטמאת אותו.

ולכן הזהיר הכתוב "זאת חוקת התורה", שחוקה זו שמצינו בפרה אדומה "לטהר טמאים ולטמא טהורים" (יוצר לפרשת פרה), שייכת אף בלימוד התורה.

איתא במדרש (מדרש אגדה ריש פר' חקת וכע"ז בתנחומא חוקת א), למה נאמר כאן חוקת, לפי שיש לבעל דין לטעון מי נדה מטהרין לטמאים, ומטמאין למי שהוא טהור, וכי אפשר לומר כך, לכך נאמר חוקה וכו'.

הנה לשון הפסוק הוא "זאת חוקת התורה", ונראה שרמז בזה בענין לימוד התורה, דבודאי מי שלומד תורה לשם שמים ויראתו קודמת לחכמתו, הרי שהתורה מטהרת אותו וטהרה שאין למעלה ממנה.

אולם פעמים שעל ידי שלומד תורה ואין יראתו קודמת לחכמתו,

בזכות השלום נוצחים בני ישראל במלחמות

וישמע הפנעני מלך ערד ישב הנגב פי בא ישראל דרך האמרים וילחם בישראל וגו'

(במדבר כא, א)

וכמו שאמרו חז"ל (אבות דרבי נתן פ"ב מ"ג), שכשראה שנים שעשו מריבה זה עם זה, הלך אצל זה ואמר לו, כמה מצטער חברך על הריב אתך, ואחר כך הלך אצל חברו וגם לו אמר כן, וכשמצאו זה את זה עשו שלום ביניהם, עיי"ש. ולכן היו ענני הכבוד בזכותו (תענית ט, א), לפי שגם הענן הי' משווה לבני ישראל את ההרים והבקעות במדבר (תנחומא פר' בשלח ג).

אמרו חז"ל (ראש השנה ג, א), "מה שמועה שמע, שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד וכסבור ניתנה רשות להלחם בישראל". ויש לדקדק, מה הי' במיתת אהרן ובהסתלקות ענני הכבוד שמפני זה הי' עמלק סבור שניתנה רשות להלחם בישראל.

ונראה לתרץ, דהנה אהרן הכהן הי' משכיף שלום בישראל בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו, על ידי שהי' משווה הדברים שביניהם

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולולים ח"א עמ' ז)

והנה אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א), שבזכות השלום יוצאים למלחמה ונוצחים. ולכן מכיון שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד סבר

עמלק שכבר אין ביניהם מידת השלום, אשר בזכותה יוצאין למלחמה ונוצחים, ולפיכך בא להילחם עמם¹.
(ח"ב פב)

השי"ת חס על כבודו של משה ומשה חס על כבודו של השי"ת

עשה לך שרף ושים אתו על נס וגו'

(במדבר כא, ח)

הנה בני ישראל חטאו במה שדיברו בד' ובמשה, וכפי שהתוודו ואמרו "חטאנו כי דברנו בד' ובך וגו'" (לעיל פס' ז), ולכן שלח ד' בהם את "הנחשים השרפים" (לעיל פס' ו). את ה"נחשים" על שדברו בד', כי כן ה' מעשה הנחש הקדמוני שאמר לחוה, "כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם וגו'" (בראשית ג, ה), ואת ה"שרפים" על שדברו במשה, כי אמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ו) "לחישתן לחישת שרף".

ולכן אמר הקב"ה למשה, "עשה לך שרף", "שרף" דייקא המרמז על שדברו במשה, כי השי"ת חס על כבודו של משה יותר מעל כבוד עצמו (עיי' זוה"ק סוף פר' בהעלותך דף קנו, ב; מדרש תנחומא פר' תולדות יב). אך משה רבינו ע"ה חס על כבוד ד' יותר מאשר על כבודו, ולכן "ויעש משה נחש וגו'", "נחש" דייקא כנ"ל שהוא מרמז לכבוד שמים.

(ח"ב פג)

נא להתפלל לרפואת נכדת רבינו הגה"ק זי"ע
מרת אסתר בת מירש (לייפר)
בתוך שאר חולי ישראל

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

הודאתו של קרח שכולם שמעו בסני' 'אנכי' הגדילה את עוונו

'וימותו האנשים מוציאי דיבת הארץ רעה במגפה לפני ה''

(במדבר טז, ג - לפר' קרח בחו"ל)

בעיקר נגד משה רבינו, כשאמר עליו שבדה הדברים מלבו, ומשה רבינו היה יכול למחול על כבודו.

אבל כששמע משה שקרח הודה ואמר, "כולם שמעו בסני' אנכי ה' אלקיך", ומסתמא שמעו גם 'לא יהיה לך', שבדיבור אחד נאמרו, אם כן ממה נפשך היה סרחון זה על אביו שבשמים. או מטעם שהחולק על רבו כאלו חולק על השכינה (סנהדרין קי.), כי 'את ה' אלקיך תירא' בא לרבות תלמידי חכמים, או מפני שדרש 'את' על שיתוף ח"ו. לכן, מיד נזדעזע משה.

וקל להבין, ושפתיים ישק, שפתותיו דובכות בקבר.

ומסיים חתן המחבר הג"ר יוסף לערנער ל"ש צוק"ל: ובעו"ה בדורנו כל יום ויום מתגבר המחלוקת והולך השנאת חנם, אשר גם בארזים נפלה השלהבת, להיות כל אחד יותר מחבירו יצרו תקפו. ומזה נמשכים המחלוקת ואין עון חמור יותר מזה, שע"ז נתרקנו ממעון קדשנו. אוי מי יגדור גדר, מי יעמוד לנו מליץ, אין לנו נביא וחזוה, אם לא במעשינו הטובים אשר יתהלכו לפנינו. ולמען הרחמים נסיר מעלינו את החרפה ונשובה אל ה', ואז נצליח במעשי ידנו, ונרחק מן השנאה וממחלוקת רק שלום ואחוה יהיה בינינו. ונשמע בקול הורים ומורים גאוני זמנינו, הרבנים הגאונים שיחיו לנצח, את אשר המה בדרכי ה' מורים לנו, ואז נצלח במעשי ידנו ויכונן בית ארמנותינו.

(מרפא לנפש דף כה ע"ב)

איתא במדרש (במדבר פ"ח ו'), ויקהל עליהם קרח', אמר להם, 'כל העדה כולם קדושים', וכולם שמעו בסני' אנכי ה' אלקיך' וכו'. אלמלא אתם שמעתם לבדכם והם לא שמעו, הייתם אומרים. עכשיו כולם שמעו, 'ומדוע תתנשאו'. מיד נזדעזע משה מפני המחלוקת, מפני שכבר היה בידן סרחון רביעי. משל לבן מלך שסרח על אביו וכו'. כמובא בפירושו רש"י, בשינוי הלשון. וצריך להבין, למה דוקא כששמע משה, "כולם שמעו בסני' אנכי", מיד נזדעזע מפני המחלוקת.

ותירץ מו"ח הרב הצדיק [רבי בנימין וואלף רייכלס] זלה"ה בטוב טעם ודעת. דהנה על הפסוק 'את ה' אלקיך תירא', דרשו חז"ל (פסחים כב:) 'את' לרבות תלמידי חכמים. ומי שאינו דורש כן, עלול לטעות ש'את' בא לרבות רשות נוספת ח"ו, וזהו איסור שיתוף שנכלל ב'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני'.

וקרח שחלק על רבו, ודאי שלא דרש 'את ה' אלקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים. אלא שאם היה אומר שגם את שתי הדברות 'אנכי ו'לא יהיה לך' אמרן משה רבינו מדעת עצמו ולא שנשמעו מפי הגבורה, נמצא שלא נאמרה כלל אזהרה על שיתוף, אם כן חטא

¹ אבל לא הועיל לו, כי ענני הכבוד חזרו בזכות משה כדאיתא בגמ' (תענית ט, א), והיינו שגם אחר מיתת אהרן היתה מידת השלום בבני ישראל בזכותו של משה.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.